

## يارايا ملهم قويماساندا باري دوز سيمه

شايد اولوب كى بيله-بيله و يا ايسته-مه دن كچيک ايشتياهارلاريميزنان دوست تانيشلاريميزى ناراحات اندك و گاهدان سؤز، قلم و حيرصلى چپ باخماغينان اولنلارى كچيک ايشتياهارلارينا گۆره دانلاميشيق. بو بير اخلاقى خصوصيتدير كى موتاسيفانه بيزيم جامعهميزده بير عاده چئوريليب.

شايد اولوب كى بيله-بيله و يا ايسته-مه دن كچيک ايشتياهارلاريميزنان دوست تانيشلاريميزى ناراحات اندك و گاهدان سؤز، قلم و حيرصلى چپ باخماغينان اولنلارى كچيک ايشتياهارلارينا گۆره دانلاميشيق. بو بير اخلاقى خصوصيتدير كى موتاسيفانه بيزيم جامعهميزده بير عاده چئوريليب.

دال به دال سيقنال چالماقدان توندو تا باش توولاماغاجن و «غريبه فرهنگسيز آدمى-ها يا ديغا كيشى اوتانمير» و ... كيمي سؤزلر نيشان و نثرير كى بيز خطا و ايشتياهاى اؤزگه ده گؤروروك و بو موريدلرده اؤزوموزو عدالتنى قاضى و بعضى موريدلرده عدالت اجراچى-سى حنسابليريق. اؤزگه-نين عييينى آختارماق و زامان - مكانى نظرده آلمادان اولنلارى سبب-سيز دانلاماق، خوشا گلمز اينديير كى بيزى اؤزوموزو ايصلاح انله-ماقدان اوزاقلادير. عيب و ايشتياهاى قبول انله-ماق بير شنيدير كى اونو جامعهمده يايماق اوچون گرگ نقد و نقدى قبول انله-ماغى، عيب آختارماق و دانلاماغين بئرينه قوياق. بو دگيشمهلر و ايجماعى رابيطه-لرده بونا تاى ايصلاحلار، فرددن باشلاييب جامعهمده ياييلار.

عيب آختارماق، ايجماعى رابيطه-لر آفتى

مریم انوشه، روانشیناسی ارشد ایش بیلنى «جام جم» اینن دانشیقا اؤزگه-لرینن رابیطه فورماق بیر باشاریق ساییلیر و «عيب آختارماق» اونون آفتلریندن دیر، دئییر: «بعضی لری آیریلارین لاپ كچيک ايشتياهارلارین ياددا ساخالایرلار- و اورکلرینده ایللر بویو کینه و نفرت اولور. عوضینده لاپ بؤیوک یاخچیلیقلاری یاددان چیخاردیرلار.» اونون اعتیقادى وار كى بو جور آدمالار فقط اؤزگه-لرین ضعفلرین گؤرورلر و بو اساسدا هميشه اؤزگه-نى دانلايیرلار كى بو کيردار تدریجی صورتده اولنلارین ذهنین خرابلار و رابیطه-لرین کيفيتین آزالدار.

عيب آختاران آدمالارین روانشیناسلیغی

عيب آختارماق، دانلاماق و ميريلدماق او سؤزلردندیلر كى بيزه موثیت انزى و نثرمیرلر و ايجماعى تربیت عرصه-سینده ده بيزيم اوچون موثیت معنالاری یوخدور. آیری طرفدن بو سؤزلر ايجماعى و خانوادہ رابیطه-لرینده دودمان داغيدان عادتلى بارالدارلار. انوشه بونو دئماغينان كى بو پيس عادتین قاباغين آماق اوچون اؤلده گرگ عيئتى آختارماق، دئدى: «روانشیناسلار عيب آختارماغا نچه فرضیه دئییلر. بيرینجی فرضیه بودور كى عيب آختارماق بونا خاطریدير كى اؤزوموزه پيس اولانى، اؤزگه-یه نيسیت و نثرک. اؤزگه-نين عييين قابارتماق بونون علامتى-دير كى او عييين اؤزوموزه اولماق احتیمالی چوخدور. ايکینجی فرضیه ده او آدمالار عيب آختاریرلار كى کاذب اعتماد بنفسلری وار و آیری سؤزله اؤز ضعيف باطینلرین مؤحکم ظاهرین دالیسیندا گیزله-دیرلر! انله كى هئج كس بيلمه-سین كى اولنلارین اعتماد بنفسلری آشاغیدير.» انوشه-نين اعتیقادينا گؤره روانشیناسلار ايچينده ايکینجی فرضیه-نین طرفدارى چوخدور. او هاینله تأکید انله-دى: « عيب آختارانلار خودشیفته اولورلار و اولنلارین عمومى رابیطه-لرینه ديقت انله-سن گؤررسن كى دئدیقلاری كيمي دئييل-لر.»

تحقير و يا تشويق؟

سارا نوروزی، ايجماعى علملر دؤكتورور، عيب آختارماغى بير فرهنگ بیلير كى ايشتياهاى صورتده جماعتین ايچينده راييچ اولوب. او بونو دئماغينان كى عيب آختارماق روانشیناسی جهتدن اینسانین روحی سلامتلیغین خطرہ سالار، توضیح و نثردى: «بو مؤعصّلين كؤكون قوروتماق لازيمدير. اوتورمدوغوموز جمعهه بيرک-نين عييلری دانیشیلسا گرگ سؤزو دگيشاق. متلاً دئياق بو شخصین یاخچیلیقلاریدا وار و گلین اولنلاردان دانیشاق.»

بیری سیزه اهانت و توهين انله-سه، اعتماد بنفسسيز اولسون و نچه لحظه ساکیت اولماغينان وضعیتى آراملادين و بو پیامی اونا و نثرین كى سن مؤحترم بير اینسان اولسان منیمده ارج و احترامیم وار، آرامیشدن سونرا اؤزوزدن دیفاع انله-یین.

نوروزی آرتیردی: « بونو بيلمه-لیوق كى آدمالارین بير پارا خصوصیتلری وار كى بيز سنوموروق و يا بيزيم فرهنگیمیزدن دئييل. اونا گؤره بور، عيب آختارماغا دوزگون معيار ساییلمير.»

او تأکید انله-دى: « بيز عيب آختاراندا بير جور دانلاميش اولوروق. موتاسيفانه بيزيم فرهنگیمیزده عيب آختارماق و دانلاماق بير سطحده ساییلیرلار. انله كى هر شراییطده روک و صریح دانیشماق باعیت اولور جماعت بنله بیلسینلر كى دانلايان آدم اعتبارمدالی و خطاکار اینسانین خیرخواهى دیر. بير حالدا كى نقد و ايصلاح بير سؤزدور و دانلاييب تحقير انله-ماق آیری سؤز.»

سعه صدر واسیطه-سيله موقابيله انله-ماق

نوروزی اهانت معروض قالان اینسانلارا توصیه انله-دى: « بیری سیزه اهانت و توهين انله-سه، اعتماد بنفسسيز اولسون و نچه لحظه ساکیت اولماغينان وضعیتى آراملادين و بو پیامی اونا و نثرین كى سن مؤحترم بير اینسان اولسان منیمده ارج و احترامیم وار، آرامیشدن سونرا اؤزوزدن دیفاع انله-یین.»

او دوز و یترینه اینتیقاد انله-ماق بارهده دئدى: «گرگ ديقتميز اولسون كى اینتیقادیميز عيئتسيز اولماسین كى عيب آختارماغا اوخشايار، چون بو صورتده ایشیمیزین نتیجه-سى ترسه اولار.»

نوروزی بو مسأله-نى آیدینلاتماغا بير میثال ووردو: «16 باشلی خانیم قیز نیم یا نیما گلدى كى آناسی همیشه اونا ایراد توتور و هامی-نین ايچينده اونو تحقير انلیر و دانلايیر. بو خانیم قیز آناسی-نین رضایتین جلب انله-ماغا خاطریم تصمیم توتور اوتاغینی سلیقه-یه سالسین، اما آناسی اوتاغینا گلیب بير ایراد تاپانماياندان، اونا آیری ایشکال توتور و بو مسأله باعیت اولور او بير ده اوتاغین تمیزله-مه-سین.» بو ایش-بیلن، انا آنالارا توصیه انله-دى كى عيب آختارماق عوضینه حیمايت، تشويق و احترامدان ایستيفاده انله-سینلر.

عيب آختارماق و يا اینتیقاد

اینتیقادلا عيب آختارماغین اصلی فرقی بوردادیر كى اینتیقاد منطبق اساسیندا و ایستیدلالی اولار، اما عيب آختارماغین بیناسی باهانا آختارماقدیر و موختلیف استرسلرینن یوکسه-لر. اونا گؤره بيزيم دانیشیغیمیزدان حق اولد و يا ناحق، بیلینر كى بيزيم قصدیميز اینتیقاددیر، یوخسا یونگول بير عيب آختارماق. بنله اولور كى نچه دانیشماغین اهمیتی اولور و بير ایشتياهاى غرضسيز تکدور و نثرله، حیرص اوزوندن بالاچا بير ایشتياها حمله اندین فرقی بیلینر.

محمد علی افخمی اردکانی، تربیتی علملر ارشد ایش بیلنى، دلین نقشی و اونون خطاکار شخصین ایصلاحیندا اولان تاثیرینه تأکید انله-ماقلا دئییر: «اوردان كى معلومات و مفهوملارین اینتیقال و نثرمه-سى-نین لاپ موهوم بولو دانیشماقدیر، سؤز هر ته قدر ساده و گؤزل اولسا تاثیرى بير او قدر ده چوخ اولار.»

او تربیت و ایصلاح ساحه‌سینده دیلین اهمیتیینه تأکید ائله‌ماغینان دئدی: «نجه کی سلیس و گۆزل سۆز تأثیر قویار، غیر سلیس و کیفیر سۆز ده تربیت ایشینده منفی تأثیر قویار.»

شربت وئرمه‌سن باری، اورگیمی سانجما

شکسیز بیزیم جامیعه‌میزده کی گوندن-گونه آرتان ایجتیماعی و ایقتیصادی دگیشمه‌لر و آیری طرفدن موختلیف ایجتیماعی، سیاسی و ایقتیصادی ساحه‌لرین بیر-بیرلرینه باغلیلیقی و بیر آیری طرفدن بویونکی اینسانین دغدغه‌لری و گونده‌لیغا اسیر اولماسی کی بیزیم فیکریمیزی اوزونه مشغول ائله‌یب، ایجتیماعی رابیطه‌لرده گرگینلیغین چوخالماسی، هم جامیعه‌ده کی ناهنجارلیقی چوخالدیر و هم اونون تأثیری افسورده‌لیق، حوصله‌سیزلیق و داعواچیل اولماغا سبب اولور. عیب آختارماغین اصلی عامللریندن بیری بودور کی اینسانلاردا اؤز ایشتیباھلارین قبول ائله‌ماق جورأتی یوخدور کی چالیشیرلار اونو اؤزگه‌لرین بویونا سالیسینلار و اونلاری موقصّیر بیلسینلر. گۆروسن بیر ایشتیباھ چوخ کیچیکدیر اما دوست تانیشلارین اوندان خبرلری اولسا باغیشلانماز بیر گوناھا تبدیل اولار. بئله‌لیکله سعصهر و عین حالدا اؤزگه‌نین شخصی ایشلرینده دخالت ائله‌مه‌ماق و محبت اوزو اینن اینتیقاد ائله‌ماق بیرلیقدا باعث اولار ایشتیباھی بویونا آلماق راحتلاشسین و تدریجی‌اینن نقد و اینتیقاد فرهنگی، دانلانماق و عیب آختارماق فرهنگی‌نین یئرینده اوتورسون. آیا باخچی دئییل اؤزگه‌نی موشکوللریمیزین عامیلی تانیماق یئرینه و اؤزوموزو اونلارین موشکوللرین حلالی بیلیمک عوضینه بیر آز اؤز ایچیمیزی آختاراق و اولدوقلاریمیزا آرتیراق؟

لینک مطلب در سایت : <http://torki.tebyan-tabriz.ir/?MID=21&Type=News&id=349>